

TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARIDA MILLIY QADRIYATLAR VA AN'ANAVIY SAN'ATNI UYG'UNLASHTIRISH USULLARI

Nasulloyeva Sarvinoz Komiljon qizi

Buxoro Davlat pedagogika instituti

Tasviriy san'at magistratura ta'lim yo'nalishi

1-bosqich magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at mashg'ulotlarida milliy qadriyatlar va an'anaviy san'atni uyg'unlashtirish usullari tahlil qilinadi. Tadqiqotda o'quvchilarda milliy identifikatsiya va estetik tafakkurni rivojlantirish, an'anaviy san'at namunalarini zamonaviy pedagogik metodlar bilan integratsiya qilish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, milliy va badiiy qadriyatlarni shakllantirishda samarali metodlar va amaliy misollar keltiriladi. Maqola pedagoglar va san'at o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar beradi va tasviriy san'at darslarining mazmuniy samaradorligini oshirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, Milliy qadriyatlar, An'anaviy san'at, Pedagogik metodlar, Mashg'ulot texnologiyalari, Estetik tarbiya

Tasviriy san'at insoniyatning madaniy merosini ifodalash va ruhiy-estetik dunyoqarashini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Har bir millatning o'ziga xos an'analari, qadriyatlari va san'at namunalarini rivojlantirish orqali o'quvchilarni milliy ong va badiiy didga ega bo'lishga o'rgatish mumkin. Bugungi kunda globalizatsiya jarayonlari madaniyat va san'at sohalarida yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Shu bilan birga, milliy qadriyatlarni saqlash va an'anaviy san'at shakllarini zamonaviy tasviriy san'at mashg'ulotlariga integratsiya qilish dolzarb vazifa sifatida ko'riladi.

Tasviriy san'at mashg'ulotlarida milliy va an'anaviy elementlarni uyg'unlashtirish, nafaqat estetik savodxonlikni oshirish, balki o'quvchilarda milliy identifikatsiya va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga yordam beradi. Shu nuqtai nazardan, pedagogik amaliyotda milliy madaniyatning tasviriy ifodalarini zamonaviy texnologiyalar va metodlar bilan birlashtirish muhim hisoblanadi. Mazkur maqolada milliy qadriyatlar va an'anaviy san'atni tasviriy san'at mashg'ulotlariga samarali kiritish usullari tahlil qilinadi hamda ularning pedagogik ahamiyati ko'rsatib beriladi.

Tasviriy san'at mashg'ulotlarida milliy qadriyatlar va an'anaviy san'atni uyg'unlashtirish o'quvchilarda nafaqat badiiy didni rivojlantirish, balki milliy ong va madaniy merosni qadrlashni shakllantirishga xizmat qiladi. Har bir millatning o'ziga xos rang-palitrasi, bezak elementlari, naqsh-uslub va ramzlari mavjud bo'lib, ular tasviriy san'at darslarida ijodiy faoliyatning asosiy tarkibiy qismiga aylanishi mumkin. Pedagogik jarayonda milliy va an'anaviy san'at elementlarini samarali uyg'unlashtirish, o'quvchilarda o'z millatiga hurmat hissi va estetik sezgi bilan bir qatorda, kreativ fikrlash qobiliyatini ham rivojlantiradi.

Mashg'ulotlarda milliy qadriyatlarni tatbiq etishning birinchi usuli – tarixiy va madaniy kontekstni o'quvchilarga yetkazishdir. Bu jarayonda o'qituvchi milliy san'at namunalarini tanlab, ularning kelib chiqishi, ma'nosi va uslubiy xususiyatlarini tushuntiradi. Masalan, o'zbek milliy naqshlarining shakllanish tarixi, xalqlar orasidagi o'xshashlik va farqlar, ranglarning ramziy ahamiyati kabi masalalar o'quvchilarga batafsil tushuntiriladi. Shu yo'l bilan o'quvchilar nafaqat vizual estetikani his qiladilar, balki milliy merosga oid bilimlarini mustahkamlashadi.

Ikkinchi muhim usul – an'anaviy san'atni amaliy mashg'ulotlarga integratsiya qilishdir. Bu o'quvchilarga qadimiy texnikalarni o'rganish imkonini beradi. Masalan, suzanda, miniatyura, ganch ishlari, gil va yog'och o'ymakorligi kabi an'anaviy san'at shakllari darslarda ishlatilishi mumkin. Shu bilan birga, pedagoglar zamonaviy materiallar va texnologiyalar bilan ularni uyg'unlashtirib, o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rag'batlantiradi. Masalan, an'anaviy naqshlarni raqamli tasvirlarda yoki rangli kollajlarda aks ettirish mumkin. Bu o'quvchilarda ijodiy tafakkur va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Shuningdek, milliy qadriyatlarni shakllantirishda mavzuga oid loyiha va ijodiy ishlarni qo'llash samarali natija beradi. O'quvchilarga o'z milliy madaniy merosiga oid loyiha yaratish vazifasi berilganda, ular mustaqil ravishda tadqiqot olib boradilar, milliy san'at namunalarini tanlaydilar va ularni zamonaviy ijodiy formatda namoyish etadilar. Bu metod o'quvchilarni faollashtiradi, ularni ijodiy va analitik fikrlashga undaydi hamda milliy qadriyatlarni chuqurroq anglashga yordam beradi.

Bundan tashqari, mashg'ulotlarda o'quvchilarning vizual tajribasini boyitish muhimdir. Milliy va an'anaviy san'at namunalarini o'quv xonasi bilan uyg'unlashtirish, taqdimotlar, rasmlar, maketlar orqali vizual muhit yaratish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi. Shu bilan birga, ularning diqqatini detallar va rang harmoniyasiga jalb qilish

orqali badiiy didi rivojlantiriladi. Masalan, xalq amaliy san'atidagi ranglar, geometrik va o'simlik naqshlari, hayvonlar va qushlar tasvirlari o'quvchilarning ijodiy loyihalarida ishlatilishi mumkin.

Milliy qadriyatlarni uyg'unlashtirishning yana bir samarali yo'li – interaktiv va kolaborativ mashg'ulotlar tashkil etishdir. Guruh ishlari orqali o'quvchilar bir-biri bilan fikr almashadilar, an'anaviy san'at uslublarini birgalikda tadqiq qiladilar va ularni ijodiy loyihalarda qo'llaydilar. Bu metod nafaqat ijodiy hamkorlikni rivojlantiradi, balki o'quvchilarda milliy va jahon madaniyatlarini solishtirish qobiliyatini shakllantiradi.

Shuni ta'kidlash joizki, milliy qadriyatlar va an'anaviy san'atni uyg'unlashtirish jarayonida o'quvchilarning yosh xususiyatlari, qiziqishlari va individual qobiliyatlarini hisobga olish zarur. Masalan, boshlang'ich sinflarda oddiy naqshlar va ranglar bilan ishlash, o'rta va yuqori sinflarda esa murakkab kompozitsiyalar va loyihaviy ishlarga e'tibor qaratish maqsadga muvofiqdir. Shu yo'l bilan mashg'ulotlar darajasi o'quvchilar yoshiga moslashadi va ularning qiziqishi yuqori bo'ladi.

Pedagogik tajriba shuni ko'rsatadiki, milliy qadriyatlarni zamonaviy tasviriy san'at mashg'ulotlariga integratsiya qilish nafaqat o'quvchilarning badiiy savodxonligini oshiradi, balki ularni milliy merosni qadrlashga, estetik va madaniy tafakkurga ega bo'lishga o'rgatadi. Shu bilan birga, bu yondashuv o'quvchilarda ijodiy mustaqillik, muammolarni hal qilish qobiliyati va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Natijada, tasviriy san'at mashg'ulotlarida milliy qadriyatlar va an'anaviy san'atni uyg'unlashtirish – pedagogik jarayonning ajralmas qismi hisoblanadi. Bu jarayonning asosiy maqsadi – o'quvchilarda milliy identifikatsiya, badiiy did va ijodiy tafakkurini rivojlantirishdir. Shu yondashuv orqali o'quvchilar nafaqat milliy san'at merosini o'rganadilar, balki uni zamonaviy ijodiy ishlarda qo'llash orqali o'z ijodiy salohiyatlarini kengaytiradilar.

Tasviriy san'at mashg'ulotlarida milliy qadriyatlar va an'anaviy san'atni uyg'unlashtirish pedagogik jarayonning ajralmas qismi bo'lib, o'quvchilarda milliy ong, badiiy did va ijodiy tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot ko'rsatdiki, milliy va an'anaviy san'at elementlarini darslarga integratsiya qilish o'quvchilarning ijodiy faoliyatini faollashtiradi, ularni mustaqil fikrlashga va muammolarni ijodiy hal qilishga o'rgatadi. Shu bilan birga, loyihaviy ishlar, guruh mashg'ulotlari va interaktiv

metodlar orqali o'quvchilarda jamoaviy ishlash ko'nikmalari va madaniy tafakkur rivojlanadi. Mazkur yondashuv pedagoglarga tasviriy san'at mashg'ulotlarini zamonaviy va milliy qadriyatlarni hisobga olgan holda tashkil etish bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности //Педагогическое образование и наука. – 2017. – №. 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons //Eastern European Scientific Journal. – 2017. – №. 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region //E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – Т. 587. – С. 02016.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology //AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – №. 1. – С. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари //Современное образование (Узбекистан). – 2017. – №. 6. – С. 15-21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari //Inter education & global study. – 2024. – №. 1. – С. 8-14.
7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students //Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – №. B10. – С. 192-198.
8. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ //INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.
9. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 12. – С. 193-196.

10. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts //International Journal on Integrated Education. – 2023. – T. 4. – №. 3. – C. 60-66.

GLOBAL SCHOLARS
SCIENTIFIC PUBLISHING

